

Tragedia rezistenței umane ultragiate

Migrată în clasicitatea literaturii contemporane, opera sau poezia literaturii dramatice a lui D.R. Popescu, pluriformă sub raport problematic, originală prin inovațiile structurilor dramaturgice, exprimă prin conotațiile transfigurării fizionomia unui întreg univers uman, privit prin lentila luminilor ce dau aură perenității sentimentelor înălțate omului și umanității. Patosul actualității în literatura dramatică a lui D.R. Popescu se conjugă cu demitizarea miturilor și remitizarea lor în spiritul modernității sensibilității umane, azi. În sfera dramei ce proiectează atitudinea solidarității umane și a rezistenței ultragiate de fanatismul fascist, **Piticul din grădina de vară** ocupă în cercul problematic al operei sale un loc original, a parte — autorul consacrand genul tragediei în landul scrisului românesc modern și contemporan. **Piticul din grădina de vară** se constituie ca un înălțător poem și laic recviem în acordurile căruia personajul central, predestinată Marie, devine erou emblematic măsurat de timp cu caratele tipurilor arhetipale. Nucleul dramaturgic se încheagă în istoria rezistenței umane românești ca mărturie și document deopotrivă ce sancționează proliferarea fascismului în ultima-i acerbă zbatere, revelând astfel atitudinea profund umanistă a lui D.R. Popescu în salvagardarea destinului umane în pragul unei eliberări de înnoitoare deschideri. Conflictul tragediei iese scene de sacră noblețe umană, ce înalță imne libertății și demnității sub cerul unui nou univers.

Teatrul Național din Craiova a realizat un spectacol de anvergură, opera scenică purtând semnătura unui regizor în plină expansiune creativă: Silviu Purcărete. Spectacolul încheagă scrisul tragediei prin originalitatea modalităților orale și picturale ce dau strălucire mitologiei scenice și, simultan, monumentalitate măreției tragice. Universul uman transfigurat valorizează motivele mitice ale spiritualității românești, proiectând dimensiunile cugetării mioritice în spațiul unei lumi în sfera căreia perenitatea și istoria alcătuiesc o impresionantă complementaritate în structurile originale ale spectacolului. Fondul sonor, de tipul recviemului, participarea însuflețită a naturii, participarea ei la destinul exponențial al

Mariei și al cauzei care a răstăgnit-o, spațiul scenografic inventat cu îndubitabil har de Ștefania Cenean, în rimă cu poezia spectacolului poematic, — creează o atmosferă de cuceritoare emoție, durabilă și deopotrivă, ele laolaltă, prelungesc liniile reflexivității în procesualitatea receptării. Sub raport stilistic, elementele clasice ale spectacolului, elaborat cu dramatică liniște, se conjugă cu construcțiile săvârșite în cheia grotescului spre percutanța delimitare a lumilor ce intră în coliziune: Maria și zona faunei lui Opreșcu Mititelu. Lumea Mariei și a lui Pasăre intensifică tragedia rezistenței umane prin tradiție și înnoire, privite ca stări lucide și afective în ordinea morală a etosului popular. Se adaugă multiplele valori ale spectacolului scene de gen, ce dau relief pictural și sonor sensibilității românești: scena nașterii, scena cunymiei, scena înălțării în neant a eroinei devin antologice într-un spectacol de cathartice eliberare morală și cercuri etno-psihologice, eminentamente naționale.

La ceremonialul spectacolului de autor-regizor participă prin desăvârșirea creației scenice un colectiv de elită al Teatrului Național craiovean. Maria, în creația scenică a Dianei Gheorghian, poartă însemnele tragediei în coloritul candoarei, al purității poeziei, al sacrificiului cosmic. Rolul se încheagă prin rarefieri, esențializări și stilizări ivite din matca ireductibilei autenticității artistice. Leni Pintea-Homeag, în maternă mioritică Sevastița, creează sculptural un model de tragedie înscris ca într-o efigie arhetipală de etos și mitologie populară. Sobrietatea statuară intră în conjuncție cu marea poezie a disponibilității în cercul căreia firescul și gravitatea firescului devin particularități de rară și aleasă originalitate. Arta Mirelei Cioabă în rolul Zambila pune în valoare un talent prolific, eruptiv. Spontaneitatea și naturalitatea, incandescenta inconștienței încărcată de aventura unui patos romantic, sensibilitatea spiritului justițiar primar — împreună, alcătuiesc huma și lacrima unui memorabil portret moral. Actorul original în egală măsură în arta scenei și în histrionismul menestrelului, Tudor Gheorghe, zidește rolul lui Pasăre din experiența creației scenice îngemănate cu cea a spațiilor morale ale cîntecului, ecouri ivite într-un rol construit sui-generis. Abulic, poartă și duce tragedia destinului, măsurînd timpul cu sunetele premoniționale ale păsărilor. Actorul duce plătirea lor în cercurile nevăzute ale muririi și nemuririi. Lumea opresorilor prinde contur viabil în creațiile lui Valentin Mihail, laș și oportunist; Ilie Gheorghe, magistrală prezentă în arta caricării grotești;

Angel Rababoc, izbutit caracter dublucitar în raza portretelor morale, caracterologice, inventate de emulii clasicismului european; Ion Colan, odios versatil; Remus Mărgineanu, metaforă de pasăre răpitoare; Valeriu Dogaru, pregnantă prezență siluetară, marcat de cupiditate.

Spectacolul **Piticul din grădina de vară** se înscrie în regatul de spirit al Teatrului Național, în expansiunea evenimentelor de remarcabilă cultură teatrală, și craiovenii adaugă unei veritabile table de valori **O scrisoare pierdută** de I.L. Caragiale și **Unchiul Vania** de A.P. Cehov. Fie de bun augur recenta premieră, premisă spre zenitul certitudinilor.

Ion TOBOȘARU

Argument elocvent al capacității teatrului nostru de a exprima politicul

Ceea ce impresionează, în spectacolul lui Silviu Purcărete cu **Piticul din grădina de vară**, este unitatea artistică a elementelor componente, vizualul, auditivul, dramatismul constituindu-se într-o operă scenică de o armonie simfonică majoră, dedicată demnității omului și puterii sale de a birui forțele răului.

Nu lipsesc din acest spectacol momentele de un realism crud, ce exprimă intensitățile maxime la care putea ajunge violența călăilor fasciști împotriva celor ce luptau pentru apărarea demnității umane. Scena în care David — un fel de chintesență a cinismului și cruzimii, interpretat cu justă măsură de Valeriu Dogaru — îi aruncă Zambilei în față găleata cu apă, băgând-o apoi cu capul în găleată, e cutremurătoare, cu atât mai mult cu cât se petrece la vedere, cu actori vii, șocând prin autenticitatea ce depășește, pentru o clipă, artisticul. Identificându-se cu personajul, Mirela Cioabă suportă șocul cu adevărat eroism și-și susține rolul mai departe, cu o admirabilă stăpânire a mijloacelor, dar publicul rămâne multă vreme, încă, sub imperiul emoției ce-i canalizează receptarea spre simbolurile spectacolului.

Asemenea momente sînt însă integrate organic viziunii scenice, de o amplitudine ce cuprinde deopotrivă elementul real, autentic și simbolul poetic de dimensiuni mitice, cosmice. Amplitudinea viz.unii aparține în egală măsură regiei

și scenografiei, care au conclucrat într-o desăvîrșită concordanță, stimulindu-se reciproc. Spațiul scenic imens, închis după rețeaua de sîrmă, secționat de paturile suprapuse și structurat sugestiv prin lumini, cu fotoliul gol tronind în fundal, ca un simbol permanent al puterii malefice, amenințătoare, ca și piticul grotesc, viu colorat, simbol al indiferenței la suferința umană, candelabrul somptuos, ce sugerează castelul transformat în închisoare și care se multiplică spre final, coborînd cu toate luminile aprinse, mirific, ca și cum cerul însuși ar coborî cu puzderia sa de „stele făclii”, spre a lumina nunta mioritică a Mariei cu cosmosul, iar în prim plan, șirul de cișmele ce lasă să curgă în jgheabul transversal apa — apa reală, apa simbolică, apa ca element purificator și simbol al vieții și al continuității, apa al cărei șopot devine la un moment dat parte a ambianței sonore sugestive — sînt contribuții hotărîtoare ale scenografei Ștefania Cenean la realizarea imaginii vizual-scenice a spectacolului, imagine ce evoluează în concordanță cu acțiunea, cu semnificațiile acesteia. Insist asupra rolului apei în acest spectacol, element real, concret, care ar putea da o notă naturalistă, dar care, devenit obsesiv, capătă reflexe simbolice, poetice, ca element aparținînd cosmosului integrator, în cadrul căruia se petrece tragedia Mariei și care participă la această tragedie. Așa cum pietrișul aspru de pe țărmul mării participă la tragedia Hecubei, în spectacolul creat acum cîțiva ani, tot de Silviu Purcărete, cu opera lui Euripide, în decorul natural oferit de spațiul tomitan.

Forînd în adîncul textului lui Dumitru Radu Popescu, regizorul a pus în valoare caracterul poematice al acestuia, creînd un sir de acțiuni scenice care amplifică dimensiunile mitice ale tragediei și, totodată, îi subliniază semnificațiile sociale. Grupul femeilor deținute, creat de regizor, constituie o prezență vie, activă, un „cor” al tragediei, care fără a diminua ceva din profunzimea dramei individuale a Mariei, îi lărgeste reverberațiile sociale și poetice. Sînt în spectacol momente extraordinare prin puterea de sugestie, ce le conferă o aură mitică, redimensionînd tragedia, ca de pildă, nașterea pruncului, alăptarea, nunta Mariei cu Pasăre și chiar uciderea lui Mititelu, care prin participarea luminilor, a sunetelor, a întregii ambianțe scenice, ridică fapta lui Pasăre la semnificația unui act de justiție immanentă, de stîrpire a răului.

La dimensionarea cosmic-mitică a tragediei au contribuit în bună măsură actorii și, în primul rînd, Leni Pîntea-Homeag în rolul Sevastiței. Impunătoarea